

CAP. XXIX. An temporalia officia ecclesiastica vel actus eorum sint materia simoniae.	796	CAP. XLVII. Utrum exactio stipendii pro spirituali functione debita ex officio, sit conventionalis simonia.	899
CAP. XXX. Quale pretium ad simoniam requiratur, ubi disquiritur an commutatio spiritualis pro spirituali simoniaca sit.	803	CAP. XLVIII. Utrum consuetudo exigendi temporalia pro spiritualibus conventionalem simoniam incurrat.	903
CAP. XXXI. Utrum in commutatione spiritualium committatur simonia saltem contra jus ecclesiasticum.	807	CAP. XLIX. Utrum possit esse realis simonia sine conventionali.	908
CAP. XXXII. Utrum praelati auctoritas necessaria sit ut permutatio spiritualium non sit simoniaca.	814	CAP. L. Utrum redemptio vexationis, interveniente pacto, simoniam realem et conventionalem contineat.	911
CAP. XXXIII. Utrum beneficium ecclesiasticum possit cum pensione permutari absque simonia.	820	CAP. LI. An transactio, seu pactum onerosum, ut lis finiatur in spiritualibus, simonia sit.	926
CAP. XXXIV. Utrum possint beneficia inaequalia permutari, facta recompensatione, absque simonia.	824	CAP. LII. An simonia cadere possit in Pontificem vel ejus curiam.	935
CAP. XXXV. Utrum renunciare beneficio in favorem tertii sit simonia.	831	CAP. LIII. Quibus modis inferiores praelati, vel eorum ministri, aut familiares, simoniam committere possint.	939
CAP. XXXVI. Quando temporale donum sit pretium rei spiritualis.	840	CAP. LIV. Quomodo in aliis hominibus cujuscumque status possit simonia inveniri.	943
CAP. XXXVII. Utrum sufficienter dividatur pretium simoniae in tria vulgata membra.	845	CAP. LV. Pro quibus simoniis nulla poena ipso jure imposita sit.	947
CAP. XXXVIII. Quid per munus a manu intelligatur.	852	CAP. LVII. Pro quibus simoniis aliqua censura sit imposita, et qua illa sit.	955
CAP. XXXIX. Quid sub munere ab obsequio comprehendatur.	856	CAP. LVI. An beneficium, vel res spiritualis per simoniam comparata retineri possit, vel dimittenda sit.	968
CAP. XL. Quid per munus a lingua significetur.	863	CAP. LVIII. An beneficia prius rite obtenta per simoniam circa beneficium amittantur.	986
CAP. XLI. De divisione simoniae in mentalem, conventionalem et realem.	869	CAP. LIX. An pretium pro re spirituali acceptum ex naturali jure restitutioni obnoxium sit.	990
CAP. XLII. De simonia ficta.	873	CAP. LX. An pretium simoniacum ex jure ecclesiastico sit restituendum ante condemnationem, et quibus.	1006
CAP. XLIII. De simonia confidentiali.	875	CAP. LXI. An dispensatio cadere possit in simoniam et quomodo.	1101
CAP. XLIV. De intentione ad mentalem simoniam necessariam.	880		
CAP. XLV. Utrum intentio remunerandi spirituali dono temporalem obligationem sit simonia.	886		
CAP. XLVI. Utrum pactum spiritualis functionis non debita ex officio sit conventionalis simonia.	893		

INDEX QUÆSTIONUM ET ARTICULORUM

D. THOMÆ IN 2. 2, QUI IN HOC VOLUMINE EXPLICANTUR.

Tractavit D. Thomas de virtute religionis et de vitiis illi contrariis, in 2. 2, a quæst. 81 usque ad 100. Cujus omnes articuli in hoc et in sequenti volumine explicantur, ordine aliquantulum mutato, ideo, pro studentium utilitate, loca, in quibus singuli articuli expontur, in præsentis indicabimus.

QUÆSTIO LXXXI.

De religione.

ARTICULUS I.

Utrum religio consistat tantum in ordine ad Deum, tract. 1, lib. 1, cap. 3, 4, 5 et 6.

ARTICULUS II.

Utrum religio sit virtus, tract. 1, lib. 3, cap. 8.

ARTICULUS III.

Utrum religio sit una virtus, tract. 1, lib. 3, cap. 8.

ARTICULUS IV.

Utrum religio sit specialis virtus, tract. 1, lib. 3, cap. 24, usque ad 8.

ARTICULUS V.

Utrum religio sit virtus Theologica, tract. 1, lib. 3, cap. 3.

ARTICULUS VI.

Utrum religio sit præferenda aliis virtutibus moralibus, tract. 1, lib. 3, cap. 9.

ARTICULUS VII.

Utrum religio habeat exteriores actus, tract. 1, lib. 2, per totum.

ARTICULUS VIII.

Utrum religio sit eadem sanctitati, tract. 1, lib. 3, cap. 2, n. 13.

QUÆSTIO LXXXII.

De devotione.

QUÆSTIO LXXXIII.

De oratione.
Remittuntur in sequens volumen.

QUÆSTIO LXXXIV.

De adoratione.

ARTICULUS I.

Utrum adoratio sit actus patriæ, tract. 2, lib. 1, cap. 1 et 2.

ARTICULUS II.

Utrum adoratio importet exteriorem et interiorem actum, tract. 2, lib. 2, cap. 2 et 3; et tract. 3, lib. 1, cap. 1, per totum.

ARTICULUS III.

Utrum adoratio requirat determinationem loci, tract. 2, lib. 3, per totum.

QUÆSTIO LXXXV.

De sacrificiis.

Hæc quæstio breviter perstringitur, tract. 2, lib. 1, cap. 3.

Quia ex professo tractata est in tertio tomo tertie partis, disp. 73 et seqq.

QUÆSTIO LXXXVI.

De obligationibus et primitiis.

ARTICULUS I.

Utrum aliquæ oblationes sint de necessitate præcepti, tract. 2, lib. 1, cap. 4 et 5.

ARTICULUS II.

Quibus oblationes debeantur, d. l. 1, cap. 7.

ARTICULUS III.

De quibus rebus fieri debeant, eod. lib. 1, cap. 7, n. 6.

ARTICULUS IV.

De oblationibus primitiarum, eod. lib. 1, cap. 8.

QUÆSTIO LXXXVII.

De decimis.

ARTICULUS I.

Utrum homines teneantur dare decimas ex necessitate præcepti, tract. 2, lib. 1, a cap. 9, usque ad 16.

ARTICULUS II.

De quibus rebus sint decimæ dandæ, eod. lib. 1, a cap. 31, usque ad 35.

ARTICULUS III.

An decimæ sint solvendæ clericis, eod. lib. 1, a cap. 21, usque ad 30.

ARTICULUS IV.

Utrum clerici teneantur dare, d. l. 1, cap. 17 et seq.

QUÆSTIO LXXXVIII.

De voto.

QUÆSTIO LXXXIX.

De juramento.

QUÆSTIO XC.

De adjuratione.

QUÆSTIO XCI.

De assumptione divini nominis ad invocandum per orationem vel laudem.

Hæc quæstiones in sequens volumen reservantur.

QUÆSTIO XCII.

De superstitione

ARTICULUS I.

Utrum superstitio sit vitium religioni contrarium, tract. 2, lib. 1, cap. 1, præsertim n. 7.

ARTICULUS II.

Utrum sint diversæ superstitionis species, eodem cap. 1; et lib. 2, cap. 1.

QUÆSTIO XCIII.

De superstitione in cultu veri Dei incipit explicari, tract. 3, lib. 2, cap. 1.

- ARTICULUS I.
Utrum in cultu veri Dei possit esse aliquid perniciosum, lib. 2, cap. 1 et 2.
- ARTICULUS II.
Utrum in cultu Dei possit esse aliquid superfluum, ibid.
- QUÆSTIO XCIV.
De idololatria.
- ARTICULUS I.
Utrum idololatria sit species superstitionis, tract. 3, lib. 2, cap. 3 et 4.
- ARTICULUS II.
Utrum idololatria sit peccatum, eodem lib. 2, cap. 6.
- ARTICULUS III.
Utrum idololatria sit gravissimum peccatum, eod. cap. 6.
- ARTICULUS IV.
Utrum causa idololatriæ fuerit ex parte hominis, eod. lib. 2, cap. 5.
- QUÆSTIO XCV.
De superstitione divinatoria.
- ARTICULUS I.
Utrum divinatio sit peccatum, tract. 3, lib. 2, cap. 7.
- ARTICULUS II.
Utrum divinatio sit species superstitionis, eod. cap. 7.
- ARTICULUS III.
De variis speciebus divinationis, ibid.
- ARTICULUS IV.
Utrum divinatio per invocationem dæmonum sit licita, explicatur, eod. lib. 2, cap. 8, 9, 10.
- ARTICULUS V.
Utrum divinatio quæ fit per astra, sit illicita, eod. lib. 2, cap. 11.
- ARTICULUS VI.
Utrum divinatio quæ fit per somnia, sit illicita, eod. lib. 2, cap. 13.
- ARTICULUS VII.
Utrum divinatio per auguria, etc., sit illicita, explicatur in d. cap. 8.
- ARTICULUS VIII.
Utrum divinatio sortium sit illicita, eod. l. 2, c. 12.
- QUÆSTIO XCVI.
De superstitionum observantia.
- ARTICULUS I.
Utrum uti observantiis artis notoriæ sit illicitum, eod. lib. 2, cap. 15, a n. 4.
- ARTICULUS II.
Utrum observationes ad corporum immutationes sint illicitæ, eod. cap. 15, a n. 8.
- ARTICULUS III.
Utrum observationes ordinatæ ad præcognoscendum, etc., sint illicitæ, eod. l. 2, c. 10, n. 4 et 5.
- ARTICULUS IV.
Utrum suspendere divina ad collum sit illicitum, eod. lib. 2, cap. 15, a n. 10.
Et ad explicationem harum duarum quæstionum per-
- tinent alia, quæ de magia disputantur, eod. lib., cap. 14, 16, 17, 18.
- QUÆSTIO XCVII.
De tentatione Dei.
- ARTICULUS I.
Dei tentatio consistit in aliquibus factis, in quibus solius divinæ potestatis expectatur effectus, tract. 3, lib. 1, cap. 2 et 3.
- ARTICULUS II.
Utrum tentare Deum sit peccatum, eod. cap. 2, n. 4 et 14; et cap. 3, n. 5.
- ARTICULUS III.
Utrum tentatio Dei opponatur virtuti religionis, eod. cap. 2, n. 4; et cap. 3, n. 5.
- ARTICULUS IV.
Utrum tentatio Dei sit gravius peccatum, quam superstitio, explicatur partim, tract. 3, lib. 2, cap. 6; partim lib. 1, cap. 3, n. 15 et 16.
- QUÆSTIO XCVIII.
De perjurio.
Relinquitur in sequens volumen.
- QUÆSTIO XCIX.
De sacrilegio.
- ARTICULUS I.
Utrum sacrilegium sit sacræ rei violatio, tract. 3, lib. 3, cap. 1.
- ARTICULUS II.
Utrum sacrilegium sit peccatum speciale, eod. lib. 3, cap. 7.
- ARTICULUS III.
Utrum species sacrilegii distinguantur secundum res sacras, eod. l., a cap. 1, usque ad 6.
- ARTICULUS IV.
De pœna sacrilegii, eod. lib., cap. 7.
- De simonia.
- ARTICULUS I.
Utrum simonia sit studiosa voluntas, etc., tract. 3, 4, cap. 1.
- ARTICULUS II.
Utrum semper sit illicitum pro Sacramentis pecuniam dare, eod. lib. 4, cap. 10 et seq.
- ARTICULUS III.
Utrum liceat dare recipere pecuniam pro spiritualibus actibus, eod. lib. 4, a cap. 15, usque ad 20.
- ARTICULUS IV.
Utrum sit licitum pecuniam accipere pro his quæ sunt spiritualibus annexa, a cap. 21, usque ad 2.
- ARTICULUS V.
Utrum liceat spiritualia dare pro munere ab obsequio, vel a lingua, eod. lib., cap. 37, usque ad 40.
- ARTICULUS VI.
Utrum sit conveniens simoniaci pœna, eod. lib. 4, a cap. 55, usque ad 61.
Alia multa in discursu illius libri tractantur, quæ tantum obiter D. Thomas attingit.
Præter has quæstiones, exponitur quæst. 13 ejusdem 2. 2. D. Thomæ, quæ est de blasphemia, in tract. 3, lib. 1, a cap. 4, usque ad finem.

OPUS DE VIRTUTE

ET STATU RELIGIONIS.

PROOEMIUM ET RATIO TOTIUS OPERIS DE RELIGIONE.

Sacra Theologia ita subtili divinarum rerum speculatione detinetur, ut humanas etiam dirigat actiones, speculatrix enim est et practica. Hinc fit ut, cum Deum tanquam objectum contempletur, non solum ejus nobis ingerat cognitionem, sed etiam modum ostendat quo cognitum debito Majestati cultu veneremur. Minus quidem laudabilis esset Theologia, si mentem illustraret, non mores dirigeret, si Divinæ Majestatis notitiam conferret, neque ad eam colendam, viam modumque ostenderet. Deum enim cognoscere, et non ut Deum honorificare, flagitium est omnium maximum, quod in antiquis philosophis Paulus reprehendit, ad Roman. 1, ut ibi Chrysostomus adnotavit; ideoque Divina Sapientia non solum mentem cognitione illustrat, sed etiam normam præfigit voluntati, qua Deum ita cognitum supremo cultu ac veneratione extollamus. Cum ergo æquum sit Theologum doctorem, Theologiam, quam profitetur, æmulari, postquam ea Dei mysteria, in quibus speculatrix Theologia præcipue versatur, pro meo captu evulgavi, non potui me amplius continere, quin ad explicanda illa descenderem, quæ nos Deo debitum cultum edocerent. Cum enim hic semper fuerit meorum laborum scopus, ut Deus ab hominibus et cognoscatur magis, et ardentius sanctiusque colatur, hoc peculiari opere id mihi perficiendum putavi, quo specialius homines ad cultum et honorem Deo exhibendum incitarem. Cum vero, teste Clemente Alexandrino, 2 Strom., *religio, cæteras virtutes superans, antiquissimam et supremam causam doceat colere et venerari*, de religione hanc institui tractationem.

Hæc præcipua causa est suscepti operis, cui accessit alia non minoris ponderis, quæ ex superiorum sumitur auctoritate, a quibus sæpe ad hoc opus aggrediendum fui excitatus; eorum autem nutum et voluntatis significationem tanquam imperium mihi suscipiendum semper existimavi. Quanquam facile illud censeatur imperium, in quod animus ipse sponte propendet, atque in hoc ita libenter voluntas ferebatur, ut calcari non indigeret. Enimvero cum tractatus de religioso statu iis sit connectendus, quæ de virtute religionis a nobis sunt explicanda, mirum non est si animus, quo se gratum exhiberet, ad illius status commendationem properaret, ad quem divina gratia ipsum evexit, et per plures annos consecravit. Sicut enim conferre gratiam bonum est, ita non referre est durissimum, ut in libro 1 de Offic. eleganter dixit Ambrosius.

Illud etiam benigno lectori attente considerandum est, multa ex his quæ ad tertiam partem D. Thomæ superioribus annis disputavimus, qualia sunt quæ de Adoratione, Sacrificio, Sacramentis, aliisque similibus in lucem dedimus, ad materiam et actus religionis vel directe spectare, vel proxime revocari; ideoque universam illam doctrinam ex hujus virtutis cognitione pendere, eique quodammodo subordinari; ac subinde tractationem hanc a superiori non discrepare, sed eam quodammodo perficere ac consummare. Jam vero quæ de Sacramento Ordinis dicenda erunt, majori quadam ratione cum virtute religionis copulantur; nam per illud sacramentum ministri divini cultus consecrantur, et a virtute religionis de actibus, quos in eo munere exercere debent, instruuntur. Denique ipsum etiam Matrimonii Sacra-